

Werner Schulz: Geologischer Führer für den norddeutschen Geschiebesammler.
Uitgever: cw Verlagsgruppe Schwerin, Lübecker Strasse 145, 19059 Schwerin, Duitsland. ISBN 3-933781-31-0, 1e druk, 2003. Aantal pagina's 494. Prijs 36 Euro.

Boekbespreking

Cees de Jong en Ronald van Balen

C. de Jong, Tapuitlaan 96, 7905 CZ Hoogeveen, jonghijs@home.nl
R.T. van Balen, Fac. Earth and Life Sciences, Vrije Universiteit Amsterdam, De Boelelaan 1085, 1081 HV Amsterdam

Dit boek geeft een vrijwel compleet overzicht van de noordelijke zwerfstenen, de geologie van Scandinavië, en de glaciële processen die de stenen van Scandinavië naar Duitsland, Denemarken en Nederland getransporteerd hebben. Het bevat bovendien een inleiding in mineralogie. Het boek poogt dus compleet te zijn, en is daarin naar mijn mening geslaagd. Het is een fantastisch boek, een must voor elke zwerfsteen geïnteresseerde! De auteur is een autoriteit op zwerfsteengebied, afkomstig uit voormalig Oost-Duitsland. Alleen al dat laatste maakt dit boek zeer de moeite waard: Voormalig Oost-Duitsland lag dichterbij het zwerfsteengebied. De kwantiteit en de kwaliteit van de zwerfstenen is daar dus veel beter dan bijvoorbeeld in Nederland. Daardoor lag het onderzoek naar zwerfstenen daar op een hoger niveau dan in ons land. De auteur is goed op de hoogte van de Deense en Nederlandse literatuur. Vele publikaties in Grondboor en Hamer worden aangehaald. De auteur merkt terecht op, dat het opvallend is dat hoewel Nederland in het uiterst zuidwestelijke randgebied van slechts 1 vergletsjering ligt, de populariteit van zwerfsteenonderzoek in ons land groot is.

Het boek is verdeeld in 11 hoofdstukken, een uitgebreide literatuurlijst en een aantal appendici, met daarin bijvoorbeeld overzichten van musea en hun specialismen (leuk voor de vakanties). Na de inleiding in hoofdstuk 1 geeft het tweede hoofdstuk (8 pagina's) een heel aardig overzicht van de geschiedenis van de zwerfsteenkunde. Een aantal beroemdheden passeert hierbij de revue, waaronder ook P. van der Lijn en J.G. Zandstra. Het Keienboek (V.d. Lijn) wordt geroemd als een didactisch zeer geslaagd werk. Schulz heeft min of meer dezelfde opzet gekozen voor zijn boek. Het derde hoofdstuk behandeld beknopt, maar wel goed, de glaciële transport- en afzettingsprocessen. Hedendaagse verzamelmogelijkheden worden behandeld in een teleurstellende 5 pagina's. Is het echt zo slecht gesteld? Dit hoofdstuk had beter een appendix in het boek opgenomen kunnen worden.

De zeer complexe geologische geschiedenis van Scandinavië wordt gepresenteerd in het luttele zestien bladzijden tellende vijfde hoofdstuk. Dit is zware kost voor de amateur. Er is veel geologische voorkennis nodig om dit goed te kunnen lezen.

De auteur heeft ervoor gekozen zo compleet mogelijk te zijn in zo weinig mogelijk bladzijden.

De hoofdstukken mineralogie (4 bladzijden) en magmatische- en metamorfe gesteenten (5 pagina's) zijn daarentegen wel heel aardig, maar ook deze hadden beter een appendix kunnen zijn. De zwerfstenen worden uiteindelijk besproken in hoofdstuk 8 (kristallijn en metamorf; 81 pagina's) en 9 (sedimentaire zwerfstenen; 245 bladzijden). Dit laatste hoofdstuk is groot, omdat de auteur er voor gekozen heeft de stratigrafie van het Precambrium tot en met het Kwartair hier te behandelen, en niet in het hoofdstuk over de geologische geschiedenis van Scandinavië (hoofdstuk 5), wat mij een logischer plek lijkt. Hoofdstuk 10 en 11 tellen slechts een paar bladzijden en gaan over pseudo-zwerfstenen, pseudo-fossielen en gebruik en bescherming van zwerfstenen. Ook deze hoofdstukjes hadden beter appendici kunnen zijn.

Al met al een mooi boek, barstens vol informatie, met een goede literatuurlijst en een uitgebreid trefwoordenregister. Op de kwaliteit van de figuren is hier en daar wel wat aan te merken (blauwzweem op foto's, slechte kopiën, etc.), maar over het algemeen is de kwaliteit en kwantiteit redelijk goed. Het grote nadeel van dit boek is de Duitse voertaal. Het boek is beslist geen encyclopedie: wie wil weten wat de herkomst is, van een door hem/haar gevonden zwerfsteen heeft niets aan dit boek, je kunt er geen zwerfstenen mee determineren.

SENGANG
Optical & Material Solutions

Prinses Beatrixlaan 22
4001 AH Tiel
tel.0344610020
e-mail:info@senangoms.nl
www.senangoms.nl

Uw partner op het gebied van **microscopen,**
slijp-, polijst- en
inbedmachines

www.senangoms.nl